

Gyermekvédelmi Központ Pest Vármegye
Abonyi Szakmai Egység

Fióka Lakásotthon Abony	2740 Abony, Arany János utca 1/A.
Fészek Lakásotthon Abony	2740 Abony, Corvin János utca 1.
Gézengúz Lakásotthon Abony	2740 Abony, Széchenyi István utca 12.
Hóbagoly Lakásotthon Nagykáta	2760 Nagykáta, Széchenyi utca 37.

SZAKMAI PROGRAM

Jóváhagyva 2025. február hó „20” napján.

dr. Pitzné Heinczinger Mónika
igazgató

Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság
Pest Vármegyei Kirendeltség

Tartalomjegyzék:

1. Szolgáltató neve, székhelye, telephelye.....	3
2. Az Abonyi Szakmai Egység működését meghatározó dokumentumok.....	3
3. A Szakmai Egység szervezeti felépítése, az ellátható személyek köre.....	3
3.1. Az elhelyezés típusa.....	3
3.2 Engedélyezett szakmai létszám a Szakmai Egységben és telephelyein.....	4
4. A Szakmai Egység alaprendeltetése.....	5
4.1. Az otthonokba kerülő célcsoport bemutatása.....	5
5. A szolgáltatás feladatai, céljai és alapelvei.....	7
5.1. Az otthonokban folyó nevelés célja, feladata.....	10
5.2. A gondozási és nevelési feladatok, képesség- és tehetséggondozás.....	10
6. Az ellátás igénybevételének módja.....	13
6.1. Teljes körű ellátás.....	14
6.2. A szolgáltatásról szóló tájékoztatás módja.....	15
7. A gyermek befogadása.....	15
7.1. Az adaptációs időszak.....	15
7.2. A mentorrendszer.....	16
8. Gondozási hely megváltoztatása, vérszerinti családba történő hazagondozás...17	
9. Az egyéni gondozási-nevelési tervből adódó feladatok.....	17
10. Oktatás.....	18
10.1. Kapcsolattartás az iskolával.....	19
10.2. Egyéni munkarend (tanulmányi rend).....	19
11. Pályaorientáció.....	19
12. Felkészítés a jövőendő családi szerepekre.....	20
13. Kapcsolattartás.....	20
14. Magatartási problémák kezelése.....	22
15. A szabadidő hasznos eltöltése.....	22
16. Az otthonok értékelési rendszere.....	24
17. Az engedély nélküli eltávozás.....	24
18. Gondozási hely megváltoztatása, vérszerinti családba történő hazagondozás..25	
19. Utógondozói ellátás.....	26
20. Az Intézményen belüli és kívüli együttműködés módjai.....	27
20.1. Szervezeti megbeszélések, értekezletek.....	27
20.2. Stratégiai pedagógiai team megbeszélések (esetmegbeszélések).....	27
20.3. A vérszerinti család.....	28
20.4. Külső szakemberek, intézmények.....	28
20.5. Az otthonok, a gyermek, a szülő, valamint az iskola együttműködése.....	29
20.6. Látogatás rendje.....	29
21. A szolgáltatást nyújtók folyamatos szakmai felkészültségének biztosítása.....	30
22. Az igénybe vevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelme.....	30
22.1. Érdek- és jogvédelem a szakmai feladatot ellátók tekintetében.....	30
22.2. Érdek- és jogvédelem a szolgáltatást igénybe vevők tekintetében.....	31
Záradék.....	35

1. Szolgáltató neve, székhelye, telephelye
Fenntartó: Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság
Címe: 1132 Budapest, Visegrádi utca 49.

Működtető: Gyermekvédelmi Központ Pest Vármegye
Címe: 1148 Budapest, Fogarasi út 22.

Felügyeletet ellátó hatóság: Pest Vármegyei Kormányhivatal Gyámügyi és
Igazságügyi Főosztály
Címe: 1052 Budapest, Városház utca 7.

Intézmény neve: Gyermekvédelmi Központ Pest Vármegye Abonyi Szakmai
Egység (a továbbiakban: Szakmai Egység)
Címe: 2740 Abony, Corvin János utca 1.

Telephelyek (a továbbiakban: otthonok)

Fióka Lakásotthon Abony 2740 Abony, Arany János utca 1/A.

Fészek Lakásotthon Abony 2740 Abony, Corvin János utca 1.

Gézengúz Lakásotthon Abony 2740 Abony, Széchenyi István utca 12.

Hóbagoly Lakásotthon Nagykáta 2760 Nagykáta, Széchenyi utca 37.

2. Az Abonyi Szakmai Egység működését meghatározó dokumentumok

- Gyermekvédelmi Központ Pest Vármegye (a továbbiakban: Intézmény) Alapító Okirata
- az Intézmény Szervezeti és Működési Szabályzata
- a Pest Vármegyei Kormányhivatal által kiadott szolgáltatói nyilvántartásba vétel
- Szakmai Program
- Házirend

3. A Szakmai Egység szervezeti felépítése, az ellátható személyek köre

3.1. Az elhelyezés típusa

Lakásotthon: legfeljebb 12 gyermek otthont nyújtó ellátását, illetve fiatal felnőtt utógondozói ellátását biztosítja családias körülmények között.

Fióka Lakásotthon Abony

Engedélyezett férőhelyszám: 12 fő

Címe: 2740 Abony, Arany János utca 1/A.

Elláthat: normál ellátási szükségletű, továbbá integráltan nevelhető különleges és integráltan nevelhető speciális ellátási szükségletű gyermekeket, valamint utógondozói ellátottakat.

Fészek Lakásotthon Abony

Engedélyezett férőhelyszám: 12 fő

Címe: 2740 Abony, Corvin János utca 1.

Elláthat: normál ellátási szükségletű, továbbá integráltan nevelhető különleges és integráltan nevelhető speciális ellátási szükségletű gyermekeket, valamint utógondozói ellátottakat.

Gézungúz Lakásotthon Abony

Engedélyezett férőhelyszám: 10 fő

Címe: 2740 Abony, Széchenyi István utca 1.

Elláthat: normál ellátási szükségletű, továbbá integráltan nevelhető speciális ellátási szükségletű gyermekeket, valamint utógondozói ellátottakat.

Hóbagoly Lakásotthon Nagykáta

Engedélyezett férőhelyszám: 10 fő

Címe: 2760 Nagykáta, Széchenyi utca 34.

Elláthat: normál ellátási szükségletű, továbbá integráltan nevelhető különleges és integráltan nevelhető speciális ellátási szükségletű gyermekket, valamint utógondozói ellátottakat.

3.2. Engedélyezett szakmai létszám a Szakmai Egységben és telephelyein

1 fő szakmai egység vezető

Jogszály szerint ellátja, irányítja, koordinálja és ellenőrzi a szakmai egységbe tartozó otthonok szakmai tevékenységét, valamint utógondozói feladatkört lát el.

1 fő fejlesztőpedagógus/gyógypedagógus

A Szakmai Egység otthonaiban egyéni és csoportos fejlesztést végez.

1 fő növendékügyi előadó/gyermekvédelmi ügyintéző

Az otthonokhoz és a gyermekekhez kapcsolódó adminisztratív feladatokat végez.

1 fő pszichológus/pszichológiai tanácsadó

A gyermekek pszichés ellátásáról gondoskodik.

Fióka Lakásotthon Abony

1 fő nevelő

1 fő gyermekvédelmi asszisztens

4 fő gyermekfelügyelő

Fészek Lakásotthon Abony

1 fő nevelő

1 fő gyermekvédelmi asszisztens

4 fő gyermekfelügyelő

Gézengúz Lakásotthon Abony

1 fő nevelő

1 fő gyermekvédelmi asszisztens

4 fő gyermekfelügyelő

Hóbagoly Lakásotthon Nagykáta

1 fő nevelő

1 fő gyermekvédelmi asszisztens

3 fő gyermekfelügyelő

4. A Szakmai Egység alaprendeltetése

A Szakmai Egységbe tartozó lakásotthonok megszakítás nélküli munkarendben működő bentlakásos gyermekintézmények, melyek a gyermekvédelmi szakellátás keretében gondozott gyermekek számára alaptevékenységként biztosítják az otthont nyújtó ellátást családias körülmények között. Az otthonok 3 és 18 éves kor között fogadják az ideiglenes hatállyal elhelyezett, illetve nevelésbe vett gyermekeket, továbbá ellátást biztosítanak az utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőttek számára. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) alapján legfeljebb 3 napra átmeneti gondozásra befogadja azt az ellátást kérő gyermeket, aki lakóhelyéről önkényesen eltávozott, vagy szülője, gondozója elhagyta és emiatt ellátás, valamint felügyelet nélkül maradt.

4.1. Az otthonokba kerülő célcsoport bemutatása

A Szakmai Program, mint gondozási, nevelési alapidokumentum tartalmazza a nevelés célját, alapelveit és módszereit, mely abban a folyamatban valósul meg, amelyet a gondozott gyermekek és fiatalok bejárnak az adott otthonba történő bekerülésüktől a távozásukig, illetve utógondozói ellátásuk megszűnéséig.

A lakásotthonok a véglegessé vált gyámhatósági határozat alapján teljes körű otthont nyújtó ellátást biztosítanak az elhelyezett gyermekek, valamint szükség szerinti ellátást nyújt fiatal felnőttek számára. Életkorukat tekintve döntően 12 év feletti gyermekek kerülnek beutalásra, azonban többnyire 15-16 éves életkor a jellemző.

Az illetékes Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság (a továbbiakban: GYSZB) véleménye alapján a lakásotthonok integrált formában megkülönböztetett, szükségletorientált fejlesztést, terápiát és ellátást biztosítanak a tartósan beteg, fogyatékos, azaz különleges ellátási szükségletű gyermekek, valamint az integráltan nevelhető speciális szükségletű gyermekek számára.

A fogyatékoság megállapítására az illetékes Pedagógiai Szakszolgálat jogosult.

A lakásotthonokba kerülő gyermekek többsége eltérő időt töltött vérszerinti családjában vagy nevelőszülői családban, mielőtt a Szakmai Egység gondozási helyére került volna. Esetükben már elkezdődött egy individuálisan végbemenő szocializációs folyamat, azonban az elsajátított viselkedésformák, valamint magatartási szokások sok esetben nem felelnek meg a társadalmi normák és elvárások rendszerének. A gyermekek többnyire széthullott vagy rosszul strukturált

családokból, deviáns vagy elhanyagoló szülőktől kerülnek a lakásotthonokba, ezért személyiségükben hiányosság, deficit vagy zavar jelenik meg. Jellemzően negatív az önértékelésük, érzelmi kontrolljuk nem kielégítő, konfliktusokat nehezen tűrnek és kezelnek, értékesnek mondható társas kapcsolatot létesíteni vagy megőrizni ritkán képesek. Szembetűnő az elmaradásuk a megismerő és kognitív képességekben, ebből adódóan iskolai előmenetelük megkésett, tantárgyi tudásuk többnyire nem felel meg koruknak vagy az adott iskolai évfolyamnak.

Integráltan nevelhető különleges ellátási szükségletű gyermekek

A gondozási helyen a szakemberek felelőssége az elfogadó, tapintatos pedagógiai környezet megteremtése, melyben ismerik az elhelyezésre kerülő, különleges ellátási szükségletű gyermekek betegségének tüneteit, valamint az alkalmazandó terápiát. A tartósan beteg gyermekek számára biztosításra kerül a szükséges diéta, a gyógyszeres kezelés, továbbá a Szakmai Egység mindenben együttműködik az adott egészségügyi gondozó intézménnyel.

A különleges szükségletű, fogyatékkal élő gyermekek esetében a hangsúly a fennálló hátrányok leküzdésére helyeződik a fejlesztő terápiás folyamatokban. Különös figyelem fordul a tanulási képességet vizsgáló szakértői véleményekben megállapított részképesség zavarok korrekciójának segítésére, valamint a szakértői vélemények határidőben történő felülvizsgálatának kezdeményezésére.

Testi vagy érzékszervi fogyatékoság esetén a köznevelési-, egészségügyi-, illetve társintézményekkel történő együttműködés kiemelt fontosságú, különös tekintettel a lehetséges rehabilitációra.

A személyiségformálásban kitűzött célok, feladatok, illetve a határidők és a felelősök az egyéni gondozási-nevelési tervben (továbbiakban: GH-1) kerülnek megfogalmazásra.

Integráltan nevelhető speciális ellátási szükségletű gyermekek

A speciális ellátásra szoruló, integráltan nevelhető gyermekek esetében szükségleteikhez igazodó speciális ellátás kerül biztosításra két lakásotthonban. A GH-1 adatlapon meghatározott szocializációs, reszocializációs, rehabilitációs és rehabilitációs folyamatban a kitűzött cél a konstruktív életvezetésre való képesség elérése.

Fontos szempont az ellátás megkezdése előtt a szakmai párbeszéd mellett, hogy a gyermekek teljes körű tájékoztatást, felvilágosítást kapjanak az életkoruknak, valamint a személyiségállapotuknak megfelelően a rájuk váró változásokról, a várható nehézségekről, küzdelmekről, eredményekről.

A segítő terápiás folyamat feladata

Feladat a pontos diagnózis készítése, a képességek, az adottságok és a személyiség megismerése, az adaptációs időszak fokozott segítése, a teljes körű ellátásra, terápiára, kapcsolattartásra készült tervek végrehajtása, értékelése, esetleges korrekciója, továbbá - amennyiben szükséges - egyéni Napirend készítése és betartása, intenzív családgondozás, illetve hazagondozás támogatása.

Az integráltan nevelt gyermekek esetében kiemelten fontos az egyéni segítő beszélgetés módszerének alkalmazása, valamint a terápiás jellegű csoportos foglalkozásokon történő részvétel lehetőségének biztosítása az otthonokban dolgozó szakemberek és külső szakemberek irányításával.

5. A szolgáltatás feladatai, céljai és alapelvei

A lakásotthonok ellátási területe Pest vármegye. Pest vármegye népessége a legnagyobb az országban, valamint folyamatosan növekvő tendenciát mutatott az elmúlt tíz év során. Korstruktúrája kedvező, azonban területileg jelentősen differenciált.

Pest vármegyében az elmúlt években a szakellátásba történt beutalások tekintetében az a tendencia tapasztalható, hogy növekszik a tizenévesek, különösen a fiúk beutalásának száma, növekszik a beutaltak között a speciális és kettős szükségletűek aránya, elégtelen a szükségletnek megfelelő férőhelyek száma, illetve összességében sem növekszik a férőhelyek száma.

Az ellátás alapvető célja, hogy az egyéni elhelyezési tervekben, illetve a gondozási-nevelési tervekben foglaltak megvalósítása érdekében biztosítsa, hogy a nevelésbe vett gyermek hozzájusson:

- a szükséges egészségügyi ellátáshoz,
- személyisége harmonikus fejlődése segítéséhez, szükség esetén a személyiségkorrekcióhoz,
- az értelmi képességeinek megfelelő oktatáshoz,
- a szabadidő tartalmas eltöltéséhez,
- minél teljesebb mértékű társadalmi integrációja elősegítéséhez.

Felkészítse őt:

- a pályaválasztásra,
- a képességei figyelembevételével az önálló és felelősségteljes életre.

Kapcsolatot tartson:

- a gyermek hozzátartozóival,
- az iskolájával,
- a gyermek érdekében eljáró más intézményekkel (pl. gyermekjóléti szolgáltatás, gyámhatóság).

Az intézmény fejlesztése során kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a privát tervek, mosdók, fürdőszobák tervezése, felújítása, átalakítása során minél inkább érvényesüljön - a túlszűfolttság elkerülésének és megfelelő felügyelet biztosításának igénye mellett - a gyermekek magánéletének védelme.

A lakásotthonok a GYSZB szakmai véleménye és az illetékes gyámhatóság határozata alapján fogadják a gyermekeket. Alkalmazkodnak a beutalt gondozott gyermekek és fiatal felnőtt szükségleteihez, számukra otthont nyújtó ellátást, illetve szükség szerinti ellátást biztosítanak. Átvállalják a család szocializációs feladatait, a gyermek egészséges fejlődésének biztosítását, gondozását, nevelését és

iskoláztatását, valamint utógondozói ellátását – a megkötött háromoldalú megállapodás szerint - hátrányos megkülönböztetés nélkül.

A pedagógiai folyamat egységes követelményrendszerben és nevelési módszerek alkalmazásában megvalósuló céltudatos, tervszerű, komplex, értékteremtő tevékenység, melyben nevelése révén a fiatal fokozatosan, életkorának megfelelő szinten társadalmilag értékes, valamint egyénileg is eredményes magatartásformát valósít meg.

Fontos törekvés a gyermek megismerése, pozitív személyiségjegyeinek erősítése pozitív életminták által (pl. meghívott vendégek életútjainak bemutatásával), a kölcsönös bizalmon alapuló, őszinte, nyílt nevelési légkör kialakítására.

További fontos feladat a Házi rendben foglalt jogok és kötelezettségek, napirendi elvárások egységes érvényesítése, illetve az érdekérvényesítés és a panaszjog lehetőségét biztosítása valamennyi gondozott számára.

A gyermekotthon tevékenysége során együttműködik a családdal és lehetőség szerint elősegíti a gyermek családba történő visszahelyezését, vérszerinti családjában történő nevelkedését.

Szükségszerű, hogy a nevelőmunka folyamatában résztvevők ugyanazon elv alatt ugyanazt értsék a pedagógiai környezetben akkor is, ha eltérő gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek, és különböző szakfeladatot látnak el, mivel ez segíti elő a Szakmai Program megvalósítását, a feladat ellátásának egységesítését.

A nevelésbe vétel és utógondozói ellátás időtartama alatt a teljes szakmai team közös célja a gondozottak személyiségfejlődésének támogatása. Ezt a fejlesztő tevékenységet a gyermeki jogok tiszteletben tartásával szükséges megvalósítani az alábbi kiemelt alapelvek szerint.

Következetesség elve

A megfelelő empátia és tolerancia mellett szükséges a megfelelő szabályok és szabályozók kialakítása az otthonokban.

A megbízható, következetes, kiegyensúlyozott nevelői attitűd a garanciája a szabályok megértetésének és elfogadásának. A szabályokat a Házi rend és a Napirend megértése és elfogadása után lehet, illetve szükséges betartatni. A cél az, hogy a szabályok, normák, elvárások magától értetődővé váljanak, interiorizálódjanak. Ezek megfogalmazása során figyelembe kell venni a gondozott gyermekek fizikai, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlettségét.

Rendszerszemlélet elve

A rendszerben működés eredményessége befolyásolja a rendszer más részeinek hatékonyságát. A pedagógiai folyamatok hatásmechanizmusai egymásra épülve, egymást kiegészítve működnek. Meghatározó szereplői az otthonokon belül a Szakmai Egység vezetője, a nevelők, a gyermekvédelmi asszisztensek, a gyermekfelügyelők, a fejlesztő pedagógus/gyógypedagógus, valamint a pszichológus/pszichológiai tanácsadó.

A pedagógiai folyamatot segítők a személyiségformálás folyamatának rendszerében hatást váltanak ki, mely visszahat a gyermekekre és változást eredményez. Az elégtelen

működés megváltoztatásához fontos az ellenőrzés, az információk cseréje, valamint a hatékonyságot segítő visszacsatolás. A cél, hogy a Szakmai Egység vezetője az irányítása alá tartozó szakemberekkel olyan információs rendszert működtessen, mely a gondozottak érdekében meghozandó döntéseket segíti. Garanciális elemei a GH-1 adatlapon megjelölt, diagnosztikus adatok alapján kiválasztott fejlesztési módszerek, határidők és felelősök.

Prevenció elve

A pozitív pedagógiai programok megelőzik a magatartászavarok, káros szokások, szenvedélyek kialakulását. Az elhelyezési javaslat elkészítése során feltétlenül szükséges figyelembe venni a városhoz tartozó ártalmakat, mint például a drogokhoz történő hozzájutás lehetősége, bevásárló központok előfordulásának gyakorisága.

Legkorábbi beavatkozás elve

Fontos a problémák korai felismerése, definiálása. Ennek feltétele, hogy a szakemberek megfelelő szakmai felkészültséggel, felelősséggel kompetens döntéseket hozzanak, valamint a lehető legkorábban diagnosztizálják, felismerjék a problémát. Kiemelt jelentőséggel bír, hogy a gyermekkel foglalkozó szakemberek jól működő szakmai kommunikációval segítsék a nevelési célok megvalósítását.

Korrekción elve

A cél a kialakult problémás helyzetek káros következményeinek enyhítése, melyhez a személyiség egészére kell hatni tudatosan, tervszerűen.

Fontos a kiemelt feladatok meghatározása, a végrehajtásért felelős személy megnevezése, a tevékenységek összehangolása, valamint az együttműködők kompetenciájának meghatározása.

A problémakezelés lépései:

- a probléma felismerése, a problémaérzékenység kialakítása,
- információszerzés a gyermek anamnézisééről, státuszáról,
- a rendelkezésre álló, a gyermeket érintő szakvélemények és nyilvántartások megismerése,
- az eset megértése és differenciálása,
- az esettel kapcsolatos saját álláspont kialakítása.

Fokozatosság elve

A gondozási, nevelési folyamat során fokozatosan sajátíthatók el a társadalmi normák, értékek. A folyamat alapja a szükségletnek megfelelő ellátás biztosítása egyénre szabott pedagógiai módszerek alkalmazásával, lépésről-lépésre.

További betartandó alapelvek

- egyéni bánásmód elve, egyenlő bánásmód követelménye,
- a személyiség tisztelete,
- hátrányos megkülönböztetés tilalma,

- másság tolerálása,
- az otthonosság megferemtésének elve,
- demokratizmus elve,
- nyitottság elve,
- csoportfolyamatok nyomon követésének elve,
- empátia,
- pedagógiai tapintat.

5.1. Az otthonokban folyó nevelés célja, feladata

A lakásotthonokban folyó nevelés célja, hogy az ott élő gyermekek és fiatalok olyan alapközösséget hozzanak létre, amelyben a mindennapi élet a lehető legnagyobb mértékben hasonlít az átlagos családjára. Ehhez feladat:

- a célok elérése érdekében gondozási, nevelési, rekreációs szolgáltatásokat kell nyújtani és kialakítani a napi, heti, havi életciklus gyakorlatához,
- a vérszerinti családot nélkülöző gyermekeknek biztosítani kell, hogy családban nevelkedő társaihoz hasonló körülmények között, hasonló módon, hasonló térbeli és időbeli struktúrákban, hasonló tiszteletben, bánásmódban részesülve, nem elszigetelten, hanem a külvilághoz minél több szálon kapcsolódva éljenek,
- széleskörű kapcsolatrendszer kialakítása, valamint együttműködés a lakóhely szerint illetékes család- és gyermekjóléti szolgálattal/központtal, gyámhivatallal, támogatókkal,

A feladatok megvalósításában kiemelt szerepet kell kapnia:

- a szocializációt segítő képességek fejlesztésének (együttműködés, alkalmazkodás, normakövetés, önállóság, önellátás, önkifejezés, pozitív önértékelés),
- az egészségnevelésnek (a tanulók speciális igényeihez igazítva az egészség megőrzéséhez szükséges technikák, az egészségfejlesztés képességeinek megszerzése),
- a szabadidős programok, az önkiszolgálás, a munka, a tehetséggondozás, a felzárkóztatás, a társas kapcsolatok, a közösségi tevékenységek alkalmazásának, amelyek a későbbi életközegben az eredményes társadalmi beilleszkedést segítik,
- a biztonságos internet- és médiahasználat (ideértve a zaklatás internetes formáival szembeni hatékony fellépést) elősegítéséhez szükséges nevelés, oktatás, képzés megszervezésének.

5.2. A gondozási és nevelési feladatok

A bekerülő gyermekek hiányosságai nem csak a praktikus életismeret tekintetében fedezhetők fel, hanem a szociálisan kompetens viselkedés elsajátításának terén is. A szociális képességek gyakorlatlansága többnyire a bekerülés előtti kielégítetlen érzelmi szükségletekből, elhanyagolásból, esetleges bántalmazásból fakadnak.

A szükséges viselkedésmódosításhoz az alábbi célok kerülnek meghatározásra:

- a családból történő kiemelés okainak feldolgozása, megértetése,

- értő szeretet légkörének biztosítása,
- az egyéni szükségletekre és igényekre irányuló, személyre szabott pedagógiai hatás,
- a kapcsolattartás elősegítése, az abban rejlő pozitív erők felhasználása,
- képességfejlesztés, korrekció, hátrányok leküzdése,
- megfelelő oktatási és képzési lehetőségek biztosítása, pályaaorientáció,
- tehetséggondozás,
- az otthonok csoportjainak közösségébe kapcsolódása,
- a közösség együttműködésének folyamatos fejlesztése,
- az új tagok támogató befogadásának képessége,
- az otthonok megtartó erejének, a kötődés lehetőségeinek biztosítása,
- sikerélmény és örömszerzési lehetőség,
- a mindennapi tevékenységekben való jártasság,
- az önellátás és önálló életre való képesség megalapozása.

Képesség- és tehetséggondozás:

A gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermeknek olyan kihívásokkal kell megküzdenie, amelyek speciális támogatást tesznek szükségessé: olyan tervezett szakmai jelenlétet, amely a gyermek jóllétét szolgálja. A képesség- és a tehetséggondozás e támogatásnak a része, vagyis nem különíthető el a gyermek jóllétének megteremtésétől. A hatékony fejlesztőmunka, illetve az eredményes képesség- és tehetséggondozás érdekében mindenekelőtt meg kell ismerniük a gyermeket. Ez az információszerzés nem egyszeri, nem a kezdetre korlátozott, hanem folyamatos, kiterjed a gondozás-nevelés teljes időtartamára.

A gyerekekről szerzett ismeretekhez igazítottan kell meghatározni azokat a beavatkozásokat, amelyek a gyermek hatékony felkészítését szolgálják, szintén a szakellátás teljes időtartamára kiterjedően.

A képességfejlesztés, illetve tehetséggondozás összetett folyamatában személyre szabott módon szükséges meghatározni a beavatkozás részleteit, vagyis a felelőst, az időpontot, a feladatot és a módszert. Ebben a feladatban nyújt komplex szakmai támogatást a Belügyminisztérium által „Képesség- és tehetséggondozás a gyermekvédelmi szakellátásban” címen kiadott módszertan, amely a Szakmai Egység szakemberei számára gyakorlati útmutatót, valamint széleskörű eszköztárat biztosít az eredményes feladatellátás érdekében.

A fejlesztőmunka prioritásai a Szakmai Egységben: A lakásotthonok kiemelt jelentőségűek a gyermekek életében a szakellátásban töltött idő alatt. Különlegesen abban az értelemben, hogy a veszteségek traumájának feldolgozását, illetve egy új otthon elfogadását jelenti. Fontos a saját élettér, az intimitás, a biztonság és a kontroll lehetőségének megteremtése, a pozitív érzelmek megélésének lehetővé tétele, az önkifejezés lehetősége, a környezet alakításának szabadsága (megfelelő keretek között), a több emberhez alkalmazkodás konfliktusainak és feszültségeinek minimalizálása, az intim terek és saját tárgyak tiszteletben tartásának elvárása, az

otthonosság érdekében tett erőfeszítések megbecsülése, a saját tárgyak elhelyezésének lehetősége, az uniformizálódás elkerülése.

Fontosak továbbá a megfelelő elrendezésű és berendezésű lakószobákon túl az egyéb helyiségek praktikus, aktivitásra motiváló infrastrukturális kondíciói. A megfelelően berendezett konyha és annak eszközei, a közös vagy önálló főzések, a terítés, a közös étkezések, az együttes élmény, valamint a praktikus ismeretek megszerzésének szolgálatába állíthatók.

A megfelelő tárgyi környezet megalapozza a lakásotthonban dolgozók személyisége, szakmai tudása mentén ható pedagógiai légkört. A célokhoz rendelt tevékenységek megszervezésében, megvalósításában, a helytállásban csak a megfelelő kompetenciákkal rendelkező munkatársak sikeresek.

A munkatársakkal szemben támasztott elsődleges elvárások:

- magas színvonalú szakmai tudás, képzési, önképzési igény,
- jóindulatú alapattitűd,
- konfliktuskezelésben való jártasság,
- fejlett kommunikációs képesség,
- következetesség,
- megfelelő önismeret,
- empátia,
- kreativitás,
- feszültség és bizonytalanság tolerálása,
- szakmai ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- másság megértése,
- diszkréció képessége.

A lakásotthonokban a tárgyi és személyi környezet teszi lehetővé a gyermeki képességek megismerését, fejlesztését. Meg kell érteniük, hogy saját képességeik megismeréséhez, fejlesztéséhez aktívan hozzá kell járulniuk, melynek érdekében tervezetten, tudatosan, különböző helyzeteket, feladatokat kapnak a gyermekek és a fiatal felnőttek, így a tapasztalataikon keresztül fejlődhetnek.

A gyermekektől azok a képességek várhatók el, amelyek kialakításához megkapták a megfelelő feltételeket. A csoportkörnyezet, az otthonokban történő családi kapcsolattartás, a baráti kapcsolatok, valamint a gyermekek egymás közötti interakcióinak megfigyelése, elemzése lehetőséget kínál az egyénre szabott fejlesztési tervek megalapozására.

A problémamegoldó képesség megfelelő élethelyzetben fejleszthető a leghatékonyabban. Nem egyszerűen ingerekben gazdag közeget kell teremteni, hanem a gyermekek életvilágához, motivációihoz, érdeklődéséhez, ismereteihez megfelelő hatásmechanizmust kell illeszteni azt. Olyan tevékenységeket kell kínálni, mely az adott gyermek tehetségével adekvát képességfejlesztésre ad lehetőséget. Fontos a pozitív értékelés, megerősítés, így később kevesebb eséllyel sodródik a társadalom elvárásával ellentétes értékrend felé. A kipróbálásnak, az esetleges tévedések megtapasztalásának teret kell engedni, tehessen, amit tud, használhassa

képességeit. Mindezekhez konszolidált érzelmi feltételeket kell biztosítani az otthonokban, ahol a gyermek tiszteletet kap, illetve érzelmileg kötődhet valamely felnőtthez. A referenciaszemély biztonságot adó jelenléte miatt tud megbirkózni az adott problémával, fájdalmával.

Örömet okozó és fejlesztő hatásúak a hétköznapi élethelyzetekben megvalósuló tevékenységek, a közösen elkészített tárgyak, a közös játékok, ünnepek, a sütés-főzés, a környezet szépítése, kertészkedés. A közösen, kooperációban végzett munka egyben elmélyíti a gyermek és a felnőtt kapcsolatát, mely alapja lehet a kötődés kialakulásának. A kapcsolatban formálódnak a szociális kulcsképeségek, a személyiségnek azon tulajdonságai, amelyek a mindennapok során a tevékenységekben, kapcsolatokban a siker fedezetét adják, mint együttműködési képesség, kapcsolatteremtési képesség, problémamegoldó képesség, felelősségvállalás, kommunikációs képesség.

A gyermek és a felnőtt kapcsolatának működése akkor lehet hatékony, amennyiben a gyermeknek a felnőtt pozitív mintát képes nyújtani nyílt, őszinte, kétirányú kommunikációban a konstruktív konfliktusmegoldásra, a közös célmeghatározásra, valamint az együttműködés készségeire. Az ajánlott kommunikációs technika az érzelem, amely sokkal kevésbé ingerel harcra, mivel azt fejezi ki, hogy mit szeretne a beszélő és nem azt, hogy szerinte mit kellene tennie a másiknak. Ez a technika jól működhet, mert részben a gyermekre bízva, mit tegyen, elősegíti, hogy megtanuljon felelősséget vállalni saját tetteiért. Az üzenet lényege, hogy maga találjon viselkedésének mindkettőjük számára elfogadható irányt. Őszintesége arra indíthatja a gyermeket, hogy ő is őszintén közölje bármit is érez. Így elkerülhetők a negatív interakciók, a megbélyegzés és az ítéletalkotás.

6. Az ellátás igénybevétele módja

A lakóotthonok elsődleges jellemzője a családi jelleg. Működési rendje, hétköznapi és hétvégi élete egyaránt a családi modell mintájára került kialakításra családi házakban, udvarral, kis kerttel. Az ellátott gyermekek gyakorolhatják, megélhetik a szomszédi kapcsolatokat, beilleszkedhetnek egy lakóközösség életébe, barátságokat köthetnek, mely egyben feladat is, hogy családjukba visszakerülve vagy a gondozásból kikerülve megállják a helyüket.

Az alacsony gyermeklétszám, az épületek adottságai, megfelelő szakemberek munkájával biztosíthatják a biztonságot nyújtó légkört, a személyre szabott törődést oly módon, hogy a gyermek érezze a feltétel nélküli elfogadás mellett a meghittség élményét.

Az otthonokba érvényes gyámhatósági beutaló határozattal, a GYSZB javaslata alapján kerülnek a gyermekek. A fentiekén túl az otthonok legfeljebb 3 napra átmeneti gondozásra befogadják azt az ellátást kérő gyermeket, aki lakóhelyéről önkényesen eltávozott, vagy szülője, gondozója elhagyta, emiatt ellátás és felügyelet nélkül maradt. A befogadott gyermek számára ideiglenes gondozást kell biztosítani.

Utógondozói ellátás keretében a fiatal felnőtt számára – amennyiben létfenntartását önállóan biztosítani nem tudja, amennyiben tanulmányokat folytat, illetve amennyiben szociális bentlakásos intézménybe várja felvételét, és a gyámhivatal

elrendelte az utógondozói ellátását – szükségleteinek, érdekeinek figyelembevételével az Intézmény keretén belül működő gyermekotthonban, lakásotthonban, utógondozó otthonban biztosított az elhelyezést.

Az otthonokba kerülő gyermek számára fontos tényező az ott szerzett első benyomás és annak feldolgozása. A sok esetben krízishelyzetben lévő gyermekek szorongásának feloldása, félelmek enyhítése komoly pedagógiai munkát jelent a szakemberek számára.

A fentiekre tekintettel a befogadó gyermekközösséget fel kell készíteni az új gyermek befogadására, valamint minden újonnan érkezett gyermeknek és fiatal felnőttnek meg kell ismernie az Intézmény Házi- és Napirendjét, a szokásokat, a munkamegosztásban rájuk háruló feladatokat.

6.1. Teljes körű ellátás

A gondozott gyermek számára naponta, az életkorának megfelelő, legalább ötszöri, legalább egy alkalommal meleg, az egészséges táplálkozás követelményeinek megfelelő étkezést kerül biztosításra. Amennyiben a szakorvos a gyermek egészségi állapotára tekintettel előírja a gyermek számára, más jellegű étkezés is biztosított.

A teljes körű ellátás részeként nyújtott ruházat gyermekenként legalább 6 váltás fehérneműt, valamint 3 váltás hálóruhát, továbbá az évszaknak megfelelő legalább 2 váltás hétköznapi (otthoni és utcai) felsőruházatot és cipőt, valamint alkalmi és sportruházatot tartalmaz. A ruházat tisztításáról, javításáról az ellátást nyújtó gondoskodik, amelybe olyan mértékben vonja be a gondozott gyermeket, amely életkorának megfelelően tőle elvárható.

A személyi higiéné biztosítása, valamint a textíliával történő ellátás keretében biztosításra kerülnek minden gyermek számára a mindennapos tisztálkodáshoz, testápoláshoz szükséges feltételek.

Biztosításra kerül minden olyan feltétel a gyermek számára - menetjegy, bérlet az utazáshoz, költségek a levelezéshez, valamint a telefonáláshoz - amelyek segítségével hozzátartozóival, illetve a gyámságát ellátó személlyel kapcsolatban tarthat.

Szabadidejének hasznos eltöltése érdekében az otthonok biztosítják a kulturálódáshoz, játékhoz, sporthoz szükséges eszközöket.

A lakásotthonokban felkészülnek a családi életre, valamint az önálló életvezetésre. Támogatást kapnak a tanulmányaik sikeres befejezéséhez, a szakmaszerzéshez, a kulturális- és tanulmányi elmaradások felszámolásához. Antiszociális viselkedési mintákat követő gyermekek segítséget kapnak a társadalmi beilleszkedéshez, az elfogadható normák és értékek kialakításához, valamint a lelki, mentális traumáik feldolgozásához.

Az életvezetés egyik legfontosabb eleme az anyagi bevételek célszerű beosztása. Az otthonok által nyújtott gazdálkodási formában a gyermekek kapcsolatba kerülnek a pénzzel, annak értékével, mely önálló életvezetésük kialakításához fontos tapasztalat.

A családi szokásoknak megfelelően a gyermek az otthonokban is kap zsebpénzt, melynek összegéről, átadásáról a nevelője nyilvántartást vezet. A gyermek az összeg

felhasználásáról magad dönt, azonban a gondozási helyéről engedély nélkül eltávozott gyermeket a távollét időtartama alatt nem illeti meg zsebpénz.

A munkatársak a teljes körű ellátáshoz tartozó ruházatot közösen vásárolják meg a gyermekekkel, mely alkalmak során lehetőséget kapnak, hogy önállóan válasszák ki a ruhadarabjaikat, figyelembe véve elképzeléseiket, valamint az ahhoz rendelkezésükre álló összeget.

Az utógondozói ellátás keretében a Szakmai Egység a nagykorúvá vált fiatal felnőttek számára szükségleteikhez és helyzetükhöz igazodó ellátást nyújt. Segítséget ad azon feltételek megteremtéséhez, melyek az ellátásból kikerülő fiatal felnőtt önálló életének megkezdéséhez, megélhetéséhez szükségesek, valamint segítséget nyújt az iskolájuk befejezéséhez, az első munkahely megszerzéséhez.

6.2. A szolgáltatásról szóló tájékoztatás módja

A lakásotthonokkal kapcsolatos információk megtalálhatók az Intézmény honlapján. A tájékoztatás külső személyek, szervezetek számára történhet személyesen, elektronikus vagy írásos formában, illetve az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése elektronikusan vagy jogszabály által meghatározott egyéb módon történik. A belső tájékoztatás formája az ügyeleti napló (napi események, feladatok), valamint a faliújság (programok, közérdekű információk, elérhetőségek).

7. A gyermek befogadása

A Szakmai Egység pszichológusa, fejlesztő pedagógusa végzi a munkatársak és a gyermekközösség felkészítését az új gyermek fogadására pszicho-educáció keretében, mely pszichológiai és pedagógiai kultúra iránti fogékonyság növelését, valamint ismeretátadást foglal magában.

A gyermeknek az otthonba történő megérkezése kiemelt jelentőségű, mivel ez jelenti számára az imprinting – bevéődés – alapélményét, az első benyomást arról, hogy megérkezésétől fogva ő is részese az adott közösségnek.

Ennek érdekében ajánlott, hogy legyenek jelen az ott élő gyermekek lehetőség szerint minél többen, a gyermekvédelmi gyám, a nevelő, a gyermek mentora, illetve a munkatársak közül az, akinek erre lehetősége van. Fontos szakmai ajánlás továbbá, hogy a gyermeket a volt gondozási helyéről egy számára fontos személy kíséresse, biztosítva a leválás és átgondozás folyamatának zökkenőmentességét.

Ha a gyermek távolléte a három hónapot meghaladja, a távollét idejére a gondozási helyen – ideiglenes hatállyal vagy nevelésbe vétel elrendelésével egyidejűleg, ideiglenes gondozási hely kijelölésével – más gyermek helyezhető el.

7.1. Az adaptációs időszak

Mivel az intézményi elhelyezést meghatározza a GYSZB vizsgálatának eredménye és véleménye, a bekerülés első időszakában két szakmai szempontot szükséges figyelembe venni.

- Az új környezetbe kerülés következtében a gyermekben lejátszó pszichés folyamatok megértése: minden gyermek esetében felmerül a veszteség, gyász, akár családi, akár egy másik intézményi környezetből érkezik, mivel egy számára fontos személyt, instrumentális környezetet, megszokott életmódot elveszít. Nagyon fontos a gondozó és szak személyzet felkészítése, hogy a gyászfolyamatból fakadó reakciókat megfelelően értelmezze és kezelje, valamint hatékony, támogató segítséget nyújtson a gyermek számára.
- Nem csupán a gyermeknek kell megismernie az új környezet nyújtotta lehetőségeket, hanem az őt körülvevő személyeknek is szükséges megismernie a gyermek képességeit, adottságait, hogy ezáltal tervezhetővé váljon a hatékony, mind intellektuális, mind érzelmi szinten megfelelő fejlesztési lehetőséget biztosító individualizált program kialakítása.

Az adaptációs időszak folyamatát segíti az Intézmény szabályainak a gyermekhez igazodó, kevésbé formális megismerése és elfogadása. Ennek több formája, illetve ezek kombinációja lehetséges.

- A bekerülést követő néhány nap elteltével egy közös étkezést követően a bekerült gyermek kérésre elmondja, szerinte milyen alapvető szabályok, életrend működik az otthonban. Az elképzeléseire adott reflexió alapján a gyermek számára körvonalazódnak az együttélési normák, az írott és íratlan szabályrendszer, melyek interiorizációja ezáltal a gyermek számára természetessé válik.
- A többi gyermek közösen, saját értelmezésében mondja el a legfontosabb életrendi normákat a bekerülő gyermek számára, aki erre reflektálhat. A munkatársak (nevelő, mentor) részvételével, irányított beszélgetés keretén belül tisztázzák az esetleges félreértéseket, ezáltal válik a gyermek számára elfogadhatóvá, ismertté a szabályrendszer.

7.2. A mentorrendszer

Az adaptációs időszak szintén fontos szakmai feladata a mentorrendszer működtetése, mivel ezáltal válik a gyermek igazán részesévé annak a folyamatnak, mely a beilleszkedést, az ön- és társ elfogadást serkentheti, optimalizálhatja.

A mentor feladatai, tevékenysége:

- a mentor és a gyermek közötti kapcsolat mélyítése szempontjából fontosak a napi szintű, közös élethelyzetek, mint az orvoshoz történő elkísérés, közös vásárlás, hivatalos ügyek intézése, szülői értekezleten történő részvétel,
- a mentor és mentoráltjai (2-3 gyermek) saját, egyénileg szervezett programokon vehetnek részt együtt, illetve a lakásotthonokban szervezett programon a mentor különös figyelmet fordít saját mentoráltjaira, velük együtt éli át a számukra fontos élményeket,
- tanulásban- vagy értelmileg akadályozott gyermek esetén a mentor fokozott figyelemmel kíséri fejlesztését, fejlődését a „kis lépések-nagy örömök” elve alapján,

- kapcsolatot tart azon külső intézményekkel, amelyek biztosítják az előírt fejlesztést, mint integrációs pedagógiai programmal rendelkező általános- és szakiskola, valamint értelmileg akadályozottak esetében speciális általános- és szakiskola,
- tartósan beteg gyermek esetén fokozottan figyelemmel kíséri egészségügyi állapotát, szoros kooperációban az egészségügyi ellátórendszer tagjaival, akikkel rendszeresen konzultál. A gyermek számára előírt kezeléseket a gyermek aktív részvételét szorgalmazva biztosítja az életkorának megfelelően, mindennapi életébe beépítve azt. Annak eredményeképpen, hogy a gyermek megtapasztalja és megtanulja az önálló kontroll gyakorolását betegségének kezelése fölött, csökken a kiszolgáltatottság érzése, elfogadóbbá válik önmagával szemben, énképébe integrálja problémáját, ezáltal csökken a betegség tudata,
- a mentor és a gyermek közösen vezeti az élettörténeti könyvet, melyben a gyermek élményei, az otthonban élt életének fontosabb pozitív történései, az átélt és megoldott krízishelyzetek dokumentálása, valamint a fényképek, a gyermek számára fontos dokumentumok (levelek, meghívók stb.) kapnak helyet. A naplót a gyermek bármikor olvashatja és írhat bele, azonban alapvetően ezt a dokumentációt a mentor vezeti,
- az adaptációs időszakban a mentor mellett a lakásotthon nevelője, pszichológusa, fejlesztőpedagógusa kiemelt figyelmet fordít a gyermek beilleszkedésének elősegítésére, továbbá felveszi a kapcsolatot a gyermek iskolájával,
- szükség szerint megvizsgálja a gyermek kapcsolatrendszerét,
- meghatározza a fejlesztés-támogatás területeit.

8. Gondozási hely megváltozása, vérszerinti családba történő hazagondozás

A lakásotthonba került gyermekek kapcsolattartását az illetékes gyámhivatal határozata szabályozza, melynek betartását és végrehajtását a lakásotthonok szakmai kollektívája segíti és biztosítja.

Komoly odafigyelést igényel a vérszerinti családdal, óvodával, iskolával, a munkahellyel, a barátokkal történő zökkenőmentes kapcsolat alakítása, irányítása.

Kiemelkedően fontos feladat motiválni a gyermekeket és családjukat a személyes kapcsolataik erősítésére, konfliktusaik mielőbbi feloldására, a testvérek közötti kapcsolatok szeretetteljes megerősítésére, gondozási hely váltás esetén felkészíteni az új gondozási hely elfogadására, motiválni a konfliktusmentes beilleszkedésre. Mindezek érdekében a GH-1 adatlapon meghatározásra kerül a segítségnyújtás célja és módja.

9. Az egyéni gondozási-nevelési tervből adódó feladatok

Az egyéni gondozási-nevelési tervben személyre szólóan kerülnek megfogalmazásra a gyermek személyiségfejlesztésével, tehetséggondozásával kapcsolatos feladatok.

Az egyéni gondozási-nevelési terv a gyermek bekerülését követő 30 napon belül a szakemberek közösen kialakított álláspontja, valamint a rendelkezésre álló dokumentumok alapján kerül elkészítésre, különös figyelemmel a felelősségre, valamint a munkamegosztásra vonatkozóan.

A kitűzött feladatok a gyermek tekintetében:

- erősíteni az önellátási képességét,
- szélesíteni érdeklődési és tevékenységi körét életkorának és fejlettségi szintjének megfelelő kulturális, sport-, szabadidős- és fakultatív programokkal, mint lovaglás, futball, asztalitenisz, tollaslabda, bokszt, csoportos játékok, kártyázás, társasjátékok stb.,
- olyan szociális képességek kialakítása és megerősítése, melyek lehetővé teszik számára a zökkenőmentes beilleszkedést az otthonba, iskolaközösségbe, későbbiekben pedig a társadalomba,
- motiválni szükséges a gyermeket a külső irányítás helyett a belső irányításra,
- egyéni keretek között fokozott odafigyeléssel, szeretettel nevelni,
- a gyermek személyiségének fejlesztése során a pozitív értékek kiemelése, törekvés a hibák javítására, a hiányosságok felszámolására.

A gondozási hely a GYSZB véleménye alapján megkülönböztetett, szükségletorientált fejlesztést, terápiát biztosít a tartósan beteg vagy fogyatékos, illetve a speciális ellátási szükségletű gyermekek számára. A fogyatékos gyermekek számára sérülés-specifikus ellátást biztosít, együttműködve a szakgondozó-, fejlesztő- és terápiás intézményekkel.

A befogadás előtt tájékozik a gondozási helytől elérhető közelségben található fejlesztést, rehabilitációt segítő külső szolgáltatásokról, valamint gondoskodik a szükséges szakértői vélemények időben történő felülvizsgálatáról.

10. Oktatás

A szocializáció alapja a képességekhez mért legmagasabb szintű iskolai végzettség megszerzése, az érdeklődésnek, valamint a piacképes szakmai tudásnak megfelelő pályaválasztás megalapozása. A gyermekeknek sok esetben az otthonokba történő bekerülés előtti életükből hiányzik a rendszeres iskolába járás tapasztalata, a tudatos szakmaválasztáson alapuló jövőkép, annak megélése, hogy a biztos, rendszeres és beosztott munkajövedelem a biztonságos megélhetés záloga.

A lakásotthonokban folyó szakmai munka preferált területe ebből adódóan a képességek szerinti oktatási formához juttatás, az abban való folyamatos segítség és megtartás, valamint az iskolai képzés eredményes befejezése.

A bekerülő gyermekek képességeinek, érdeklődésének, esetleg tehetségének felmérése a pszichológus, fejlesztő pedagógus segítségével történik, felhasználva az előző oktatási intézményektől kapott információkat, tapasztalatokat, valamint a Pedagógiai Szakszolgálat által készített véleményeket. A városban évtizedes kapcsolatrendszer alakult ki a közoktatási intézményekkel, ahol többnyire segítő szándékkal fogadják a beiskolázás iránti igényeket. Az oktatási szükségleteknek megfelelő oktatási és szakképzési formák elérhető közelségben, változatos kínálatban

állnak rendelkezésre, azonban kollégiumi ellátással igénybe vett szakképzésre csak néhány esetben van szükség.

Fontos feladat a Pedagógiai Szakszolgálat véleménye, javaslata és Intézmény kijelölése alapján a gyermek számára a legoptimálisabb oktatási Intézmény megtalálása, mely elérhető közelségben megtalálható Abonyban és a környező városokban.

További feladat:

- diákigazolvány igénylése,
- kísérés és bemutatás az iskolában és kollégiumban,
- folyamatos kapcsolattartás az oktatási intézménnyel, kollégiummal (elérhetőségek rögzítése, információ megosztása a szakemberek között),
- tapasztalatokhoz igazított felzárkóztatás, korrekció,
- az iskolalátogatás nyomán követése, igazolatlan hiányzások visszaszorítása,
- a fejlesztőpedagógus terve szerinti, valamint igény szerinti felkészülés segítése,
- különleges szükségletű kiskorúak esetében rendszeres konzultáció az oktatási intézmény fejlesztést biztosító szakembereivel.

Közvetlenül a bekerülést követő időszakban a gyermek motiváltságától függően, elsősorban külső kontrollal kell segíteni a tanulást, abban bízva, hogy idővel belsővé válik a tanulási igény az elért, apró sikerek hatására. Lényeges, hogy magát az információszerzés folyamatát pozitív élményként élje meg a gyermek, mint az információhordozók beszerzése (könyv, CD, DVD), az internet kínálta lehetőségek felhasználása, a fejlesztő játékok használata. Ebben a folyamatban szintén kiemelkedő a mentor szerepe.

10.1. Kapcsolattartás az iskolával

A kapcsolattartás elsődleges célja az iskolai pedagógusok és a gyermekek bevonása a gondozottat érintő tevékenységekbe, melynek érdekében a tanárok aktívan bevonásra kerülnek az otthonok életébe. Az így átélt pozitív élmények segítenek könnyebben elfogadni a gyermekeket az iskolában.

Fontos a nevelők aktív részvétele a szülői értekezleteken, fogadó órákon, valamint hasznos az iskolai rendezvényeken történő megjelenés, aktív részvétel.

10.2. Egyéni munkarend (tanulmányi rend)

Vannak olyan esetek, amikor az adott gyermek magatartászavarai olyan súlyosak, hogy iskolai közösségbe nem integrálható az illetékes Pedagógiai Szakszolgálat véleménye alapján, ezért felmentést élvez a rendszeres óralátogatási kötelezettsége alól, azonban biztosítani kell számára – az iskolával együttműködve - az ismeretek elsajátításának lehetőségét.

Feladatok egyéni munkarend (tanulmányi rend) esetén:

- személyre szabott haladást biztosító terv elkészítése (fejlesztőpedagógus, iskola, nevelő, mentor),
- feszültségcsökkentés (teljesítménykényszer elmaradása),
- rendszeres foglalkozások (szabálykövetés fejlesztése),

- számonkérés módjának tisztázása (felkészülés segítése),
- információszerzés szervezése (több csatornán, iskolából, illetve az otthonból).

Kiemelt feladat megakadályozni az iskolai szegregáció bekövetkezését, melynek érdekében az a gyermek vegye igénybe az egyéni munkarend (tanulmányi rend) lehetőségét, akinek szükségletei alapján indokoltá vált, illetve a fejlődése érdekében szükséges.

11. Pályaorientáció

A lakásotthonokban élőknek a gondozás ideje alatt számos döntést kell meghozniuk, melyek közül kiemelkedő, és a legtöbb következménnyel járó elhatározás a jövő pályájuk, foglalkozásuk kiválasztása. A rossz döntés nehéz életkörülményekhez, kudarchoz, frusztrációhoz vezethet, ezért ebben a döntésben támogatásra szorulnak. Éveken át tudatosan folytatott pályairányításra van szükség a képességek szem előtt tartása és fejlesztése mellett. A pályaválasztás érettségéhez vezető folyamat gyakran kudarcokkal és módosításokkal jár. Ennek elkerülése érdekében igénybe kell venni a tanácsadások, az iskolák nyílt napjain való részvétel lehetőségét. Tudatosítani kell, hogy a rugalmasan változó igényű munkaerőpiac alkalmazkodást kíván, mely miatt élethosszig tartó képességfejlesztésre és tanulásra kell felkészülni.

A pályaválasztást segítő tevékenységnek a gyermek egész személyiségére kell irányulnia. Fontos folyamat a megfelelő érdeklődés, motiváció, a szakmai érvényesülés és társas alkalmazkodás képességének fejlesztése, illetve ezek kialakulásának elősegítése.

A pályaorientáció specifikus céljai:

- pszichés struktúra fejlesztése (képességek, tulajdonságok, érdeklődés),
- önismeret fejlesztése,
- jövőtervezés segítése, az énonozosság és az éniidentitás erősítése,
- számításba vehető pályák megismerése,
- az életpályákhoz szükséges képzés körülményeinek, feltételeinek ismertetése.

Fontos, hogy a gyermekek érdeklődése, tudásvágya, belső igénye felkelhető legyen. A sajátos lét, amely az otthonokban történt elhelyezésből adódik - viszonylag rövid idő áll rendelkezésre és nagyon sok szociális, tanulásbeli hiányosságot kell leküzdeniük - nehezíti a folyamatot, ezért a sikerhez a gyermek aktív együttműködése szükséges.

12. Felkészítés a jövő családi szerepekre

A lakásotthonokban a szocializáció végső célja, hogy képessé váljon a gyermek a családalapításra, a családi életből adódó örömök, pozitív érzelmek felismerésére, az önmagukért, társukért, leendő gyermekeikért történő felelősségvállalásra. Pótolni, imitálni kell számukra a családban élés pozitív mintaadó (modell) kereteit. Tudatosítani kell, hogy a biztonság, gondoskodás, szeretet, az elfogadás élménye legteljesebben csak családban élhető át, melyekért felelősek lesznek majd jövő életükben.

A lakástthonok családi légköre, hangulata elengedhetetlenül fontos a szerepek gyakorlásához, melyet a mindennapi tevékenységek közben és szituációs játékok, szerepjátékok során tehetnek meg.

A következő témák felvetése ajánlott:

- konfliktusok észlelése, kezelése, elkerülése,
- az egymásra figyelés,
- egymás iránti türelem,
- egymás iránti megértés,
- önzés/önzetlenség,
- elhanyagolás,
- bántalmazás.

13. Kapcsolattartás

A lakástthonokban folyó szakmai munka sikere szempontjából szükséges tényező a vérszerinti családi vagy egyéb értéket hordozó kapcsolattartás minden hatékony eszközzel történő támogatása. Az ellátás lényeges feladata a családba történő visszagondozás elősegítése, ezért a családdal való kapcsolat gondozása, a szakmai team minden tagjának kötelessége. Fontos, hogy egységes szemlélettel gondolkodjon minden szereplő ennek értékeiről.

A szülő, vagy más vérszerinti, kapcsolattartásra jogosult személy egyenrangú fél, partner a gyermek nevelésében, gondozásában mindaddig, amíg annak ártalmára nincs.

A család történetének és tagjainak megismerése jó esetben már a befogadás előtt megkezdődhet az iratanyagok tanulmányozásával, a GYSZB elhelyezésre tett javaslatából, az alapellátás családgondozójától kapott információkból, valamint az elhelyezési értekezleten szerzett személyes tapasztalatokból.

Az illetékes gyámhatóság a határozatában - a Szakszolgálat javaslata alapján - konkrétan rendelkezik a kapcsolattartásra jogosultak köréről, a helyszínről, az időpontról, az elmaradás pótlásáról, az esetleges felügyeletről. Az otthonok a gyermek befogadásától kötelesek elősegíteni annak megvalósulását a meghatározottak szerint. Kapcsolattartási naplóban kell rögzíteni a tapasztaltakat, a megvalósulás tényét, a kapcsolattartás elmaradását, annak okát, a pótlás idejének biztosítását.

A látogatás alkalmához intim teret kell rendelkezésre bocsátani, illetve amennyiben felügyeletet szükséges biztosítani, azt diszkréten kell tenni. Szükséges a kölcsönös tájékoztatás a gyermek vagy a család életében történt változásokról.

Előfordulhat, hogy a látogatásnak kedvezőtlen hatása van a gyermekre, ez a tény rögzítésre szorul, valamint kezelni kell a problémát. Amennyiben nem érhető el kedvező változás, a szakmai team esetszbeszélő értekezlete után a gyermekvédelmi gyám kérheti a kapcsolattartás módosítását az illetékes gyámhivattaltól, a gyermek érdekének szem előtt tartásával. A gyermekvédelmi gyám rendszeresen kapcsolatot tart az alapellátás illetékes szakemberével, valamint a családdal, feljegyzésben rögzíti a tapasztaltakat, azokat megosztja az otthonok szakembereivel, illetve - amennyiben lehetséges - a gyermekkel.

A lakástthonoknak úgy kell szervezniük a működésüket, hogy lehetőséget biztosítsanak a szülőknek, illetve más fontos referenciaszemélyeknek a gyermek életében kiemelt jelentőségű alkalmakon (születésnap, ballagás) való megjelenéshez.

Mindezek gyakorlati lépései:

- az első látogatás megszervezése (az otthonok környezetének bemutatása, lakótársak bemutatása, tapintatos négy szemközi beszélgetés a szülővel),
- a kapcsolat ápolása a házirendnek vagy a szabályozásnak megfelelően,
- elfogadó, támogató jelenlét,
- a család/szülő bevonása a gyermek és az otthonok életébe,
- hazagondozás esetén látogatás a szülő otthonában,
- a gyermek kísérésének biztosítása, amennyiben a szabályozás így rendelkezik,
- a látogatások feljegyzése az életút könyvben, lehetőség szerint fényképekkel,
- a szülő véleményének meghallgatása a gyermek ellátásával, iskoláztatásával kapcsolatban.

A kapcsolattartókhöz mindig türelemmel és tisztelettel, ítélettől mentesen kell közeledni, a kereteket, szabályokat azonban be kell tartani és tartatni. Kiszámíthatóan következetesen kell a viszonyítási pontokat képviselni. A tapasztalatokat a gyermekvédelmi gyám félévente jelzi jogszabályi kötelezettségének megfelelően az illetékes gyámhivatal számára.

14. Magatartási problémák kezelése

A lakástthonokba kerülő gyermekek szinte mindegyike mutat – eltérő mértékben – disszociális tüneteket. A Szakmai Egység munkatársai hisznek abban, hogy a tünetek kezelhetők, a gyermekek viselkedése fejleszthető. Viselkedésüknek, annak kiváltó okainak ismerete, megértése a kulcs a megfelelő nevelői magatartás, a szükséges eszköztár megtalálásához és alkalmazásához.

Tipikus magatartási problémák:

- iskolakerülés alkalmazkodási, kommunikációs, konfliktuskezelési készségek hiánya miatt. Alkalmazható gyakorlat a probléma kezelésére az iskolába szoktatás (a gyermek bemutatása az osztályközösségnek, támogatásuk, segítségük kérése a beilleszkedéshez, feltétlen elfogadás megtapasztalása, a szükséges ideig tartó támogatás, mentor szerepe),
- autoagresszió (a gyermek önmaga ellen irányuló agresszív magatartása, mivel a benne felgyülemlett feszültséget nem tudja vagy, nem akarja kimondani). Alkalmazható gyakorlat a probléma kezelésére, hogy indulatot nem közvetítő, monoton hangnemben, teljes figyelemmel közelednek a munkatársak a gyermek felé, mely által a feszültsége csökkenthető,
- heteroagresszió (a környezet, elsősorban társak vagy felnőttek, esetleg tárgyak ellen irányuló agresszió). Alkalmazható gyakorlat a probléma kezelésére - mely formai és tartalmi elemeiben megegyezik az autoagresszióval - alkalmazottakkal - hogy veszély okozása esetén minden lehetséges eszközzel meg kell fékezni a dühöngést. Sikeres lehet az agresszió áthangolása, valamint megelőzésére, a feszültség oldására a rendszeres sport,

- pszichoaktív szerek használata (fontos tisztázni a kipróbálás vagy függőség fázisait, a használat okait). Alkalmazható gyakorlat a probléma kezelésére a szakemberek folyamatos képzése a tünetek észlelésére, külső szaksegítséghez juttatás, részvételre motiválás, folyamatos követés, támogatás, azonban a leghatékonyabb megoldás a szerhasználat megelőzése, az unalom és sivárság elleni harc, a személyre szóló bánásmód a lakásotthonok megtartó erejével.

15. A szabadidő hasznos eltöltése

A szervezett szabadidő eltöltését ünnepnaptárhoz kötötteen strukturálják a lakásotthonok.

A társadalmi ünnepek során fontos a történelmi háttér megismerése, hazaszeretet élményének átélése, más népek tiszteletének megtapasztalása, az alkalmakkal kapcsolatos versek megismerése, megtanulása, kézműves alkotások, plakátok készítése, mindezek kiállítása és megőrzése.

A vallási ünnepek során fontos a karácsonyi készülődés, várakozás, ajándékok készítése, a lélek felkészítése, templomi élmény, közös vacsora. A húsvét során az egyházi vonatkozás megismertetése, a tavasz és a nyuszi várása, dekorációk készítése, sonkafőzés, tojásfestés, locsolkodás hagyományának felidézése.

A személyes ünnepek során a névnapok esetében az ajándékozás, a név jelentésének megismerése, a születésnapok során a kedvenc torta sütése, kívánságok teljesítése, ballagás esetén iskolai ünnepségen történő részvétel, szülők fogadása, ünnepi ebéd.

Egyéb ünnepek:

- szilveszter (újév köszöntése, közös sütés-főzés, multság),
- farsang (hagyományok, jelmezkészítés, zenés multság),
- anyák napja (édesanyák meghívása, ajándékkészítés, megvendégelés),
- gyermeknap (játékos vetélkedők),
- új kenyér ünnepe (malom- és pékséglátogatás, lángos sütés),
- halottak napja (gyászról, veszteségről történő beszélgetés, koszorúkötés, mécses gyújtás),
- mikulásvárás (meglepetés ajándékok készítése, virgácskötés).

Az ünnepek rítusainak megtartása a készülődés, várakozás, alkotás élményével ajándékozta meg a gyermekeket és a felnőtteket egyaránt, miközben gyarapodnak praktikus ismereteik, fejlődik esztétikai érzékük, valamint közösségi élményeket élhetnek át. A személyes ünnepeket különleges figyelem övezi, mivel ezek a legtisztábban önmagukról szóló pillanatok.

Az ünnepek szervezésénél figyelembe vett szempontok:

- illeszkedjen a gyermekek ismereteinek szintjéhez, érdeklődésükhöz,
- adjon teret a kreativitásnak, rugalmasságnak,
- legyen feszültségmentes, kötetlen alkalom,
- teremtsen rítust, hagyományt,
- előzze meg, hangolja át az agressziót,
- építse be a vérszerinti család hagyományait,
- legyen a sikerélmény, örömszerzés alkalma,

- erősítse a közösséghez tartozás élményét,
- figyelni a külsőségekre, amelyek azonban nem fontosabbak az érzelmi élménynél.

Mindezek megörökítésre kerülnek az életút könyvekben, mivel a gyermekek bizonytalanságokkal teli múltjában nem biztos, hogy maradtak emlékek. Az évek múlásával viszonyítási pontok lehetnek ezek a pillanatok. Fontos, hogy visszatekintve erőt meríthessenek, kapaszkodókat találjanak életük ezen szakaszából.

A fentiekén túl egyéb - kulturális és élményprogramokon – is részt vehetnek:

- élménypark látogatás, strandolás,
- nyári táborok,
- egy nap a fővárosban,
- egy nap a múzeumokban,
- koruknak és érdeklődési körüknek megfelelő színházi adások megtekintése a Kultúra Házában.

A kimenők, eltávozások rendje a szabadidő hasznos eltöltését szolgáló lehetőségeknek biztosít keretet. A lakásotthonok háziarendjének megfelelően lehet előre egyeztetetten gazdálkodni a szabadidővel, amennyiben a kötelességek teljesülnek, szabályszegés nem történik. Elsősorban a lakásotthonokon kívüli kapcsolatok ápolására (barátok, osztálytársak) szánt idő, azonban lehetőséget nyújt egyéni programok (könyvtárlátogatás, edzés) megvalósítására is. A szabadidőben lehetséges barátok fogadása a Háziarendnek megfelelően.

16. Az otthonok értékelési rendszere

Közös cél: úgy döntök, hogy

- választok, nem hagyom a véletlenre,
- változtatok, nem kifogásokat keresek,
- motivált, nem manipulált leszek,
- hasznos leszek, nem kihasználtság,
- kiemelkedő leszek, nem versenyzek,
- az önbecsülést választom az önsajnálathelyett.

Napi pontozásos rendszer során a szolgálatban lévő nevelő minden este vacsora után értékeli. Apró jutalmakat adhat, ha úgy érzi, valaki kiemelkedően teljesített aznap (pl.: segítség a felnőttnek, de elsősorban a társaknak, iskolában, versenyen kimagasló eredmény elérése, stb.)

5 pontot kapnak a gyermekek az alábbi témakörökben:

- iskola, tanulás,
- tisztelet egymással, felnőttel szemben (beszéd, viselkedés, egymás szobájának tisztaságban tartása)
- engedély nélküli távollét,
- átöltözés, papucs felvétele,
- naposi feladatok.

A szobarend pontozása során szintén 5 pontot kaphatnak naponta, ezek szempontjai a következők:

- ágy, kissozékény - és ami benne van (ágynemű, fiókok) - rendje,
- szekrényrend,
- szennyestartó,
- szemetes,
- takarítás (felsőprés, felmosás).

Ezek a szempontok minden lakószobában megtalálhatók, az ellenőrzést átadás-átvétel után a gyermekfelügyelők közösen végzik, amikor a gyermekek hazaérnek.

17. Az engedély nélküli eltávozás

A szakemberek akkor tehetik a legtöbbet az engedély nélküli eltávozások megelőzése érdekében, ha a gondozás, nevelés elemei az otthonok megtartó erejét erősítik, biztosságot sugárzó kapcsolat alakul ki a mentor és mentoráltja között, valamint vonzónak kell lennie az otthonosságnak, érzelmi és egzisztenciális biztosságnak.

Amennyiben a gondozott engedély nélkül eltávozik a gondozási helyéről, vagy oda a számára előírt időben nem érkezik vissza, meg kell kísérelni a felkutatását. Minden gyermeknek van információs bázisa, akik ilyen esetekben megkérdezhetők (család, barátok, testvérek, iskolatársak, alapellátás családgondozója). Fontos a gyermek kapcsolatrendszerének feltérképezése, biztos ismerete, valamint a szakemberek közötti információáramlás biztosítása.

Amennyiben az eltűnt gyermek 14 éven aluli vagy beteg, fogyatékos, magáról gondoskodni nem tud, haladéktalanul kezdeményezni szükséges a körözés elrendelését, egyéb esetben 24 órán belül kell megkeresnie a gondozási helynek a rendőrséget a felkutatás érdekében.

Az engedély nélkül eltávozott, visszatérő gyermek a pszichés állapotának megfelelő odafordulást, bánásmódot igényel. Módot kell találni a nyugodt, négy szemközti beszélgetésre, mivel a megnyugtató gyermek tudja feltárni az eltűnése okait, a távolléte alatti történéseket. A beszélgetésről feljegyzés készül és megtételre kerülnek a szükséges intézkedések. A lehető legrövidebb időn belül kérni kell a pszichológus segítségét és az esetleges terápiás munkát meg kell kezdeni. Fontos a mentor szerepe, valamint a gyermekközösség visszafogadó attitűdje. A továbbiakban fokozott figyelemmel kell kísérni a visszaillesztést, a traumatikus élmények feldolgozását.

18. Gondozási hely megváltozása, vérszerinti családba történő hazagondozás

A lakásotthonba került gyermekek kapcsolattartását az illetékes gyámhivatal határozata szabályozza, melynek betartását és végrehajtását az otthonok szakmai kollektívája segíti és biztosítja. Komoly odafigyelést igényel a vérszerinti családdal, óvodával, iskolával, a munkahellyel, a barátokkal történő zökkenőmentes kapcsolat alakítása, irányítása.

Kiemelkedően fontos feladat motiválni a gyermekeket és családjukat a személyes kapcsolataik erősítésére, konfliktusaik mielőbbi feloldására, a testvérek közötti kapcsolatok szeretetteljes megerősítésére, gondozási hely váltás esetén felkészíteni az új gondozási hely elfogadására, motiválni a konfliktusmentes beilleszkedésre.

Mindezek érdekében a GH-1 adatlapon meghatározásra kerül a segítségnyújtás célja és módja.

Amennyiben a gyermek szükségleteinek, körülményeinek nem megfelelő az otthonok környezete, vagy szülője kezdeményezi a hazagondozását, a szakembereknek el kell juttatnia a gyámhivatal, valamint a GYSZB számára a gondozási hely megváltoztatását megalapozó dokumentumokat. A gyermeket fel kell készíteni és el kell kísérni a szakértői vizsgálatra, elhelyezési értekezletre.

Az elhelyezését deklaráló határozat megérkezéséig különös figyelemmel kell róla gondoskodni, megkönnyítve számára a folyamatot.

19. Az utógondozói ellátás

A lakásotthonok ellátási formájának végső célja az ellátottak társadalmi integrációjának minél zökkenőmentesebbé tétele. Ez az utolsó esély a felnőtté váló fiatalok számára a szervezett segítségnyújtás igénybevételére. A tanulmányokhoz kötött feltétel rendkívül erőssé teszi a tanulási szándékot, mely nem minden esetben párosul megfelelő akarattal. Gyakran az életút tervezési folyamatában értik meg, hogy eljött az ideje a felelősségvállalásnak a saját jövőjük alakításában. Sokan a tanulást nem célnak, hanem az utolsó eszköznek tekintik a védett, otthoni környezetben való maradásra. Az otthonok segítségnyújtása, szeretete sokuknál erősen felértékelődik. Ezért fontos eleme a szakmai munkának az utógondozói ellátásra, valamint az önálló életre történő felkészítésnek a célirányos, jól ütemezett megkezdése.

Az időszak feladatai:

- a nagykorúsággal járó felelősségvállalásra történő felkészítés,
- szorongások, félelmek oldása,
- önrendelkezési és önérdek érvényesítési technikák fejlesztése,
- praktikus életvezetési ismeretek elsajátítása,
- gazdálkodás, önellátás pénzügyi ismeretei,
- életcélok tudatosítása, realizálása,
- támaszt nyújtó családi kapcsolatok felkutatása, életben tartása,
- önálló ügyintézési gyakorlatok.

Fél évvel a nagykorúság elérése előtt a konkrétumokra építő, életút tervezési értekezletre a fiatal megfogalmazza kérelmének lényegi pontjait, számba veszi bevételeit (családi pótlék, ellátmány, árvaellátás), melyben a nevelő és a mentor segítik. Az értekezleten résztvevő szakmai team tagjai, tapasztalatokon alapuló véleményükkel, javaslatukkal alátámasztják a kérelmet, amely a gyámhivatal utógondozói ellátást elrendelő határozatát megalapozza.

A határozattal elrendelt ellátásnak a fiatal felnőtt szükségleteihez kell igazodnia. Az ellátás elrendelését követően, háromoldalú megállapodásban kell rögzíteni a fiatal, az utógondozó, valamint az igazgató együttműködésének módját, a biztosított szolgáltatásokat, a fiatal vállalásait, kötelezettségeit.

Félévente vagy szükség szerint értékelésre kerül a megállapodásban foglaltak teljesülése, megtörténik a gyámhivatal tájékoztatása.

Az utógondozói ellátás feltételei lehetnek:

- tanulmányok folytatása,
- önálló életkezdés, esetleges hazagondozás feltételeinek hiánya,
- szociális intézménybe történő felvétel várása.

Elvárások az ellátást igénybe vevő fiatal felnőttel szemben:

- szabálytartás, együttműködés a szakemberekkel,
- követendő, példamutató magatartás,
- képességeinek megfelelő tanulmányi előmenetel,
- aktivitás a csoportépítésben,
- aktív részvétel a házimunkában,
- állagmegóvásban való segítség.

Amennyiben a fiatal a megállapodásban szereplő elvárásnak nem felel meg, a szabályokat súlyosan megsérti - figyelmeztetést követően - az Érdekképviseleti Fórum elé terjesztésre kerül az ellátásának megszüntetésére irányuló kérelem.

Amennyiben az ellátás elérte célját és közeleg az önálló életkezdés, utógondozójának fel kell készítenie az otthon elhagyására, az otthonteremtési támogatás megigénylésére, pénzfelhasználási terv elkészítésére, a megítélt támogatás jogszerű és célszerű felhasználására. Különös gondot kell fordítani családi vagy egyéb erőforrásként számba vehető kapcsolatainak ápolására. Az új környezetbe történő beilleszkedését utánkövetéssel kell támogatni.

20. Az Intézményen belüli és kívüli együttműködés módjai

Belső együttműködés

20.1. Szervezett megbeszélések, értekezletek

Éves munkaterv alapján, szükség szerint, de legalább havi rendszerességgel az információáramlás nyújtotta biztonság növelése érdekében következetesen tartott alkalmak.

Menete során szem előtt kell tartani a célt, a megfelelő formai és tartalmi kereteket (írásos vázlat, napirendi pontok), egy adott időszakot lezáró értékelést, új feladatok meghatározását (felelősök, határidők).

A megbeszélések mederben tartása mellett demokratikus, építő jellegű párbeszédet, véleménynyilvánítási lehetőséget, információ áramlást kell biztosítani.

20.2. Stratégiai pedagógiai team megbeszélések (esetmegbeszélések)

Az esetmegbeszélés egymás támogatásának és az információ megosztásnak leginkább gyakorlatközelű fóruma, melynek tartalma lehet

- a konkrét esettel, illetve megoldandó problémával kapcsolatos, adott gyermekre vonatkozó átfogó megbeszélés (pl. új gyermek érkezése után, hazagondozás vagy átgondozás, életút tervezése kapcsán),
- váratlan, vagy rendkívüli eseménnyel kapcsolatosan történő stratégiai

megbeszélés,

- viselkedésre vonatkozó javaslatok, megoldások, felelősök, határidők megfogalmazása.

A hatékonyság növelése érdekében az adott eset, vagy történés megbeszélése során minden érintett szakembernek jelen kell lennie, hogy kifejtse álláspontját, véleményét. A lehetőségekhez mérten több szakterület (pl. pszichológus, fejlesztő pedagógus) képviselője legyen biztosítva, illetve kerüljön kijelölésre moderátor, aki irányítja, vezeti a megbeszélést.

A szakmai teamben dolgozóknak lehetőséget kell biztosítani a rekreációra, ventillációra, melyek rítusainak, hagyományainak megteremtése kiemelt feladat. Ezek formái a csapatépítő intézményi napok, esetleg egy-két napos kirándulás, belső továbbképzés, kötetlen találkozások lehetnek.

A hatékony szakmai tevékenység érdekében a Szakmai Egység az Intézményen belül szoros kapcsolatot tart fenn

- az igazgatóval,
- az igazgatóhelyettessel,
- a Nyilvántartási Csoporttal,
- a Gazdasági Csoporttal,
- a Munkaügyi Irodával,
- az Intézmény Érdekképviselői Fórumával.

Külső együttműködés

20.3. A vérszerinti család

A gyermekek a lakásotthonokban nevelési folyamat részeseivé válnak, ezért a hatékony nevelés érdekében minden résztvevőt érdekeltté kell tenni a sikeres megvalósításban. Ebben a folyamatban a szakemberek mellett a legfontosabb szereplő a család, ezért a célkitűzés a családi szereplők bevonása a nevelési folyamatba. Mindezek érdekében szoros együttműködést kell kialakítani a családdal, melynek alapja a gyermek iránt érzett közös felelősség.

Az együttműködés megvalósulási formái a kölcsönös támogatás, valamint a koordinált pedagógiai tevékenység, feltétele a kölcsönös bizalom és tájékoztatás, őszinteség, elfogadás. Az együttműködés eredménye a családban és a lakásotthonokban történő nevelés egysége, melynek eredményeként pozitív irányú személyiségfejlődés tapasztalható a gyermeknél.

20.4. Külső szakemberek, intézmények

A gyermekvédelmi szakszolgálati tevékenység keretében szoros együttműködés történik

- a GYSZB-vel,
- az Elhelyezési Csoport munkatársaival,
- a Nyilvántartási Csoport munkatársaival,

a gyermekvédelmi gyámokkal.

A gyermekvédelmi gyámok, – mint a nevelésbe vett gyermekek törvényes képviselői és vagyonkezelői – valamint a Szakmai Egység lakásotthonai, – mint a teljeskörű

ellátást nyújtó gondozási helyek – közötti feladatmegosztás, illetve együttműködés tartalmára vonatkozóan a Belügyminisztérium által „Gyermekevédelmi gyámság” címen kiadott módszertani útmutató az irányadó.

A Szakmai Egység az Intézményen kívül kooperatív kapcsolatot épít ki és tart fenn

- az illetékes család- és gyermekjóléti központtal/szolgálatlall,
- az illetékes gyámhivatallal,
- a köznevelési- és felnőttképzési intézményekkel,
- az egészségügyi ellátórendszer tagjaival (házi orvos, védőnői szolgálat, szükségleteknek megfelelő szakellátási intézmények),
- a rendőrséggel,
- a bírósággal,
- az ügyészséggel,
- a pártfogó felügyelőkkel,
- a büntetés-végrehajtási intézményekkel.

Az együttműködés során törekedni kell a személyes és közvetlen munkakapcsolatra, mely során az érintettek közösen dolgozhatnak ki programokat, melyek a nevelési folyamat fontos részévé válnak.

20.5. A lakásotthon, a gyermek, a szülő, valamint az iskola együttműködése

A lakásotthonokba került gyermekek oktatásáról a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvényben szabályozott keretek között kell gondoskodni. Törekedni kell arra, hogy lehetőség szerint minden gyermek életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő iskolatípusban tanuljon, azonban meg kell hagyni számukra a szabad iskolaválasztás lehetőségét. Fontos feladat elérni, hogy a tanulás érték legyen számukra, törekedni kell a rendszeres tanulás iránti igény kialakítására.

Fontos a tanulás feltételeinek megfelelő szintű biztosítása, továbbá a korrekció, a korrepetálás, a tehetséggondozás, az iskolákkal kialakított jó kapcsolat, a naprakész tájékozódás és tájékoztatás, valamint az információcsere. A szülői értekezleten, illetve fogadóórán történő részvétel, illetve személyes eszmecsere szintén segítik a szakmai munkát.

A Nevelési Tanácsadó szakértői véleménye alapján egyéni tanítási rend szerint tanulmányokat folytató beilleszkedési, magatartási, tanulási zavarokkal küzdő gyermekek felkészítéséről, a feladathoz szükséges segítőről az az iskola gondoskodik, amellyel a tanuló jogviszonyban áll. A Szakmai Egységben a fejlesztő pedagógus segíti a tanulót a felkészülésben.

A gyermekek életpályájának kijelölése során fontos szempont a szülők bevonása a döntéshozatalba.

20.6 Amennyiben valaki az intézmény működésére vonatkozó felvilágosítást kér, ezen joga gyakorlása során köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amely az intézmény rendeltetésszerű működését vagy a gyermekek jogait aránytalanul sérti vagy akadályozza. Amennyiben az intézmény működésével

kapcsolatos felvilágosítást kérő személy személyesen kívánja felkeresni az intézményt, úgy arra - a belépésre jogosító megfelelő jogalap igazolása mellett - csak az intézményvezetővel előre egyeztetett időpontban kerülhet sor. A gondozási helyen ellátott tizenhét év alatti gyermekekről kamerafelvétel készítéséhez, annak felhasználásához elengedhetetlen a törvényes képviselő (szülő vagy gyermekvédelmi gyám) hozzájárulása és figyelemmel kell lenni arra is, hogy a gyermekek érdekeivel nem lehet ellentétes a kamerafelvétel készítése, illetve annak felhasználása. Mindezekre tekintettel a gyermekek pártpolitikai célú szerepeltetése, illetve a gyermekekről készült felvételek pártpolitikai célra történő felhasználása még az önkéntességgel, a beleegyezéssel vagy a szülői hozzájárulással sem igazolható, ezáltal tilos.

21. A szolgáltatást nyújtók folyamatos szakmai felkészültségének biztosítása

A szakellátók felvételekor a megfelelő végzettség, képzés figyelembevételével mellett a megfelelő személyiséget kell megtalálni az adott munkakörre. A jelentkező számára segítséget nyújtunk a munkavégzés megkezdése előtt megismerni a szakma-specifikus feladatokat, valamint egy hospitálási napon közvetlen tapasztalatot szerezhet a leendő munkavállaló az elvégzendő feladatokról. A Szakmai Egység vezetőjének szakmai véleménye segítséget nyújt a pályázónak és a munkáltatónak a döntéshozatalban. A kiválasztási folyamatba szükség esetén bevonható a pszichológus.

A humán erőforrás megőrzését, és fejlesztését az egyéni képzési, továbbképzési terv segíti, mely az egyéni érdeklődési köröket és szakmai igényeket figyelembe veszi. Ennek érdekében a szervezetfejlesztési igényekre építve egy olyan képzési, továbbképzési koncepciót dolgoz ki az intézmény, amelyben minden munkatárs megtalálja a számára fontos tartalmat.

Mindezek mellett pontos nyilvántartást vezet az intézmény a szükséges továbbképzési pontok megszerzésének üteméről.

Fontos fenntartani az önképzési igényt, a tudatos választást az érdeklődés és az esetlegesen fejlesztendő képességek, készségek mentén.

A lehetőséget biztosít az intézmény a konferenciákon való részvételre, a tágabb szakmai körben szerzett információk megismerésére, szakmai kapcsolatok építésére. Ehhez nyújtanak segítséget a gyermekvédelmi rendszert érintő jogszabályi változásokra vonatkozó rendezvények, melyek való részvételt minden munkatárs számára biztosított.

A tréningek bizonyos, a munkahelyi viselkedéssel, munkavégzéssel - ideértve a munkatársak személyiségével történő munkát - összefüggő jelenségek szimulált, a valóságot hűen illusztráló, ahhoz hasonló játékok kipróbálását, saját élményként való megtapasztalását és a tapasztaltak adaptálását jelentik a munkahelyi környezetre. (Pl. konfliktuskezelés, kiégés elleni tréningek.)

A szupervízió a szakemberekben keletkező érzelmi reakciók megfelelő feldolgozását, másokkal történő megosztását célozza annak érdekében, hogy a feszültségek, indulatok oldódjanak.

A belső és külső képzési lehetőségeket több alkalommal közösen szervezi az intézmény a szakmai team tagjai számára, hogy a közös, együttes, pozitív élményen keresztül a csapathoz tartozás érzése, annak megtartó ereje erősödjön.

22. Az igénybe vevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelme

22.1. Érdek- és jogvédelem a szakmai feladatot ellátók tekintetében

A szakemberek a munkakörük ellátásához számos információt és dokumentumot megismernek, melyek a kötelességeik teljesítéséhez, a munkavégzés konkrét lépéseihez szolgálnak tudással (pl. jogszabályok, szabályzatok, munkaköri leírás, Szociális Munka Etikai Kódexe).

A biztonságos és megtartó munkahelyi légkör elengedhetetlen eleme, hogy a munkatársak jogaikkal tisztában legyenek. Ennek érdekében nyilvánossá kell tenni az Intézmény munkaügyi irodája, közalkalmazotti tanácsa képviselőinek elérhetőségeit. Biztosítani kell a jogszabályok megismeréséhez szükséges, interneten történő hozzáférést, a vezetői értekezleten elhangzott, munkavállalókat is érintő információk átadását.

A lakásotthonok, valamint a Szakmai Egység munkatársai jogaik védelmével kapcsolatban szóban és írásban fordulhatnak a Szakmai Egység vezetőjéhez, illetve az Intézmény vezetőjéhez, akik kötelesek 15 napon belül választ adni a felmerülő kérdésre, esetleges panaszra.

22.2. Érdek- és jogvédelem a szolgáltatást igénybe vevők tekintetében

A lakásotthonokban ellátottak jogainak védelme minden szakember kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, valamint ügyeinek intézésével foglalkozik. Tevékenységük során biztosítaniuk kell az ellátottak meghallgatáshoz, szabad véleménynyilvánításhoz és tájékoztatáshoz való jogát. Meg kell ismertetni a panasztétel törvényben meghatározott módját, jogsértés esetén az eljárás kezdeményezésének lehetőségeit.

Az ellátást az életkorhoz, egészségi állapothoz, a személyiség fejlettségéhez, valamint az egyéb szükségletekhez igazodóan kell biztosítani, állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó pedagógiai környezetben. A nevelés, gondozás során tiszteletben kell tartani a nemzetiségi, etnikai hovatartozást és biztosítani kell a szabad vallásgyakorlást, valamint meg kell szervezni az oktatás, felzárkóztatás, tehetségfejlesztés, szabadidős foglalkozások rendjét.

Érvényesíteni és támogatni kell a testvérek együttes elhelyezésének lehetőségét, valamint a családi és egyéb személyes kapcsolatok ápolását. Segíteni kell a családi környezetbe való visszatérést, illetve az önálló életkezdést.

A szülőket rendszeresen tájékoztatni kell a gyermekük elhelyezéséről, a kapcsolattartás módjáról, a lakásotthonban folyó pedagógiai munka céljáról, a gyermeküket érintő lényeges kérdésekről. Amennyiben lehetséges, be kell vonni a gyermek iskolájának, életpályájának megválasztásába, az otthon jeles programjain

való részvételbe.

A fentiek megismerésének érdekében, faliújságon el kell helyezni a házi- és napirendet, programokat, és a panasztétel módjáról szóló tájékoztatást.

A gyermeki jogok minél szélesebb körű érvényesülésének érdekében a lakásotthonok gondoskodnak arról, hogy az ellátottak, valamint szüleik számára megismerhető legyen a gyermekjogi képviselő neve, telefonszáma, fogadóóráinak helye és időpontja.

A gyermekjogi képviselő által írásban tett észrevételekre, megkeresésekre 15 napon belül válaszolni kell, illetve a megtett intézkedésekről írásban tájékoztatást szükséges nyújtani számára.

Garantálni kell a gyermekek személyes tárgyainak, tulajdonának védelmét.

A magánélet védelme kiterjed a fizikai és az interneten megvalósuló zaklatásra egyaránt. Az egyén méltóságát és magánélethez fűződő jogát biztosítani kell a közösségi médiatérben is. Ezen jogok gyakorlásába történő beavatkozás csak törvényben meghatározott esetben lehetséges, nem lehet önkényes, valamint a beavatkozásnak észszerűnek és arányosnak kell lennie. A beavatkozást indokolhatja nemzetbiztonsági, közbiztonsági vagy az ország gazdasági jólétének érdeke, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, valamint mások jogainak és szabadságának védelme. Ezen jogok megsértése esetén a gyermekeknek hozzá kell férniük a panasztételi eljárásokhoz és megfelelő jogorvoslatához. A gyermekek magánélethez való jogainak védelméből következik, hogy az intézményvezetőnek joga van korlátozni az intézménybe való belépést, ha azt az intézményben élő gyermekek ellátási szükséglete (életkora, egészségi állapota, fogyatékossága, pszichés tünetei, beilleszkedési vagy magatartási zavarai stb.), az intézményben folyó nevelési munka zavartalanságának biztosítása, és általánosságban az intézményben élő gyermekek jogainak, mindenek felett álló érdekeinek érvényre juttatása megköveteli. A gyermeki jogok tisztelete olyan politikai és alkotmányos kultúrát feltételez, amelyben a gyermekek nem lehetnek pártpolitikai tevékenység díszletei vagy eszközei.

Gyermekönkormányzat

Az Intézmény Szakmai Egységeiben elhelyezett gyermekek, fiatalok érdekeik képviselőjére 3 fős Gyermekönkormányzatot hoznak létre. A Szakmai Egységekben létrehozott Gyermekönkormányzatok az Intézmény vezetője által jóváhagyott saját Szervezeti és Működési Szabályzat alapján működnek.

A Gyermekönkormányzat a gyermekeket, fiatalokat érintő valamennyi kérdésben véleményt nyilváníthat az otthonok vezetőjénél, illetve az Intézmény vezetőjénél.

A Gyermekönkormányzat képviselője - szavazati joggal – részt vesz az Intézmény Érdekképviselői Fórumában.

A Gyermekönkormányzat működését egy, a Szakmai Egység vezetője által megbízott, szakmai munkakörben foglalkoztatott dolgozó segíti. Az ülésen legalább évente egy alkalommal, előre egyeztetett időpontban részt vesz a gyermekjogi

képviselő, aki tájékoztatást ad a gyermekek jogairól, azok érvényesíthetőségéről, valamint saját elérhetőségéről. A gyermekjogi képviselő előre egyeztetett időpontban fogadóórát tart a gyermekek számára az adott otthon erre kijelölt helyiségében.

A Szakmai Egységben élők választott képviselői szervezik a gyermekönkormányzati üléseket, dokumentálják az elhangzottakat, valamint képviselik az otthonok lakóinak véleményét az ellátásukkal kapcsolatban. Közvetítik ötleteiket, kívánságaikat, kezelik a panaszládát, mely tevékenységek kiváló eszközök a gyermekek autonómia élményének fejlesztésére. Működtetése által a gondozottak kompetenciaérzése, önértékelése gazdagodik.

A Gyermekönkormányzat a demokrácia gyakorlásához szükséges készségek, képességek kialakításának színtere. Megtanulható az érdekképviselet módja, eszköztára, az érdekek összehangolása, konfliktusok kezelése, véleményalkotás, döntés előkészítés, döntés. Alakulhat a vitakultúrájuk, meggyőző érvelésük, kompromisszumkészségük, mivel közreműködnek a Házirend, Napirend elkészítésében, véleményyt nyilvánítanak az értékelő rendszerrel kapcsolatban.

Érdekképviseleti Fórum

A gyermekek érdekvédelmének szabályozott fóruma az Érdekképviseleti Fórum. Működésének szabályait a személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekvédelmi intézményekben létrehozott érdekképviseleti fórumok megalakításának és tevékenységének szabályairól szóló, mindenkor hatályos igazgatói utasítás tartalmazza.

A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, valamint a Gyermekönkormányzat és a fiatal felnőtt, továbbá a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdekképviseleti közösség a Házirendben foglaltak szerint írásban panasszal élhet az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében, vagy a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézményi dolgozó kötelezettségszegése esetén, valamint a Gyvt. 136/A. § szerinti iratbetekintés megtagadása kapcsán. Az Intézmény vezetője, illetve az Érdekképviseleti Fórum köteles a panaszt kivizsgálni, és tájékoztatást adni a megoldás lehetséges módjairól.

Az Érdekképviseleti Fórum szavazati jogú tagjai:

- a Gyermekönkormányzat képviselői,
- az ellátásban részesülő gyermek törvényes képviselője, valamint a fiatal felnőttek képviselői,
- az Intézmény dolgozóinak képviselői,
- az Intézmény fenntartójának képviselője.

Gyermekjogi képviselő

A gyermekjogi képviselő nevét, valamint elérhetőségeit a gondozottak számára jól látható helyen szükséges elhelyezni a Szakmai Egység valamennyi otthonában.

A gyermekjogi képviselő fogadóórájáról, a vele történő személyes találkozás lehetőségéről minden esetben értesíteni szükséges a gyermekeket.

A gyermekjogi képviselő – szükség esetén - tapasztalatait megbeszéli a Szakmai Egység vezetőjével, az Intézmény vezetőjével, illetve a gyermekvédelmi gyámmal.

Szükség esetén további intézkedéseket tesz a fenntartónál.

Panasztétel lehetőségei

Panasz esetén a gyermek vagy szülője szóban, illetve írásban fordulhat a gyermekfelügyelőhöz, a nevelőhöz, a Szakmai Egység vezetőjéhez, az Intézmény vezetőjéhez, a gyermekjogi képviselőhöz, a Gyermekönkormányzathoz, illetve az Intézmény Érdekképviselői Fórumához. A panasz kivizsgálását azonnal meg kell kezdeni, valamint a vizsgálat eredményéről tájékoztatni szükséges a panaszost. Amennyiben ez nem lehetséges, 15 napon belül tájékoztatást kell nyújtani a megoldás lehetséges módjairól.

A panasztétel módjáról szóló tájékoztatásnak, mindenki által látható módon, az otthonok faliújságjain kell megjelennie a kompetens személyek nevével és elérhetőségeivel.

ZÁRADÉK

Jelen Szakmai Program a fenntartó jóváhagyása után lép hatályba, ezzel egyidejűleg a 2024. novemberében napján jóváhagyott Szakmai Program hatályát veszti.

A Szakmai Program elfogadásának nevelőtestületi értekezleti jegyzőkönyve és a nevelőtestületi jelenléti íve jelen dokumentumhoz csatolásra került.

Budapest, 2025. február „14”.

Bíró Endre
igazgató

